

**ØERNE
I
ROSKILDE FJORD
1985**

Erik Hansen &
Pelle Andersen-Harild

Øerne I Roskilde Fjord 1985

Særtryk af: Naturovervågning ved hjælp af fugletællinger 1985.

Hovedstadsrådets projektleder: Sten Asbirk

Tegninger: Jens Gregersen

Lay-out: Henning Nøhr

Yderligere oplysninger:

Erik Hansen: 02 38 36 23

Pelle Andersen-Harild:
02 95 47 76

7.0. ROSKILDE FJORD**Ynglefugle
tællinger**

Ynglefuglene på holmene er optalt systematisk siden 1978. Resultaterne fra 1978 til 1981 findes i "Holmene i Roskilde Fjord" (Fredningsstyrelsen 1984), mens resultaterne fra de efterfølgende år findes i Hovedstadsrådets Årsrapporter "Naturovervågning ved hjælp af Fugleoptællinger". I 1985 er optællinger på strandene langs fjordens kyster gennemført for første gang. Resultaterne af disse findes i denne rapport.

**Efterårs- og
vintertællinger**

Optællinger af fjordens vandfuglebestand om efteråret og vinteren indledtes i 1983. Resultaterne fra 1983 og 1984 findes i Hovedstadsrådets Årsrapporter "Naturovervågning ved hjælp af Fugleoptællinger". Tællingerne foretages midt i oktober og januar.

Deltagere

Ynglefugletællingerne på holmene er udført af Pelle Andersen-Harild og Erik Hansen. I strandengs-, efterårs- og vintertællingerne deltog desuden Poul Blicher Andersen, Sten Asbirk, Birger Christensen, Erik Duckert, Thomas Elbek, Bo Fisker, Hanne Bay Johansen, Hans Johansen, Carsten Madsen, Niels Nielsen, Michael Pedersen, Søren Petersen og Lars Rudolf.

7.1. YNGLEFUGLETÆLLINGER PÅ HOLMENE**Tællingernes
omfang**

Samtlige øer og holme, med undtagelse af Stenø ved Tørslev Hage og Hesteholmene, som er af ringe ornitologisk værdi, er blevet besøgt i 1985. Holmene blev besøgt en gang i perioden 27/5 - 31/5, hvilket er sent i forhold til tidligere år, men afpasset efter det kolde forår i 1985. Desuden blev Elleøre og Langholm i Lejre Vig besøgt ugentligt i hele yngleperioden. Endelig blev de holme, som huser væsentlige ternekolonier, besøgt i forbindelse med ringmærkning af terner. I alt er der foretaget 79 besøg på fjordens 25 holme.

Ringmærkning

Der er systematisk ringmærket unger af Fjordterne (210), Havterne (81) og Dværgterne (5). Andre arter er mærket mere tilfældigt. Det gælder: Klyde (2), Strandskade (13), Rødben

(5), St. Præstekræve (4), Knopsvane (76) og Hættemåge (1). Desuden mærkedes 6 voksne Fjordterne og 1 Havterne fanget i fælder. I Knopsvanernes fældetid mærkedes 132 voksne ikke-ynglende fugle og i september mærkedes 32 kuld Knopsvaner med 94 unger og 38 forældre-fugle.

7.2. YNGLEFUGLETÆLLING PÅ STRANDENGENE

Strandengenes
værdi

Samtlige strandenge, der skønnedes at huse ynglende vandfuglearter, blev gennemgået i perioden 21/5 - 9/6. Strandengenes værdi for ynglefugle varierer stærkt, dels afhængig af om der er græsning på dem, dels af forstyrrelse og predation. Efter optællingen synes strandengene ved Græse Å udløb og ved Okseholmene, der begge er afgræssede, at være de mest værdifulde, mens de delvis tilgroede strandenge langs Jægerspris Skov huser ret få fugle i betragtning af dens størrelse.

7.3. BESTANDSOPGØRELSE 1985

Ynglebestande 1985

De enkelte holmes anslåede ynglebestande i 1985 fremgår af tabel 7.1, mens strandengenes bestande fremgår af tabel 7.2.

Ynglebestande 1978-85

Totaltallene for samtlige holme i perioden 1978 til 1985 er samlet i tabel 7.3, og på kurverne i figur 7.1 er de samme tal anskueliggjort for de arter, hvor tallene anses for at være sikrest.

7.4. BESTANDSUDVIKLING FRA 1978 TIL 1985

Toppet Lappedykker

Først i 80'erne opbyggedes en ret pæn bestand i Borrevejle Vig, men den er nu gået tilbage til kun 2 par. Årsagerne hertil er tildels klimatiske (kolde vintre), men den øgede speedbådssejlads, blandt andet i forbindelse med vandskiløb, samt brætsejlads mv., har skabt øget uro i området. De ret kraftige bølger fra speedbådssejladsen kan antagelig direkte ødelægge rederne.

Tabel 7.1: Anslæde ynglebestande på de enkelte holme i Roskilde Fjord 1985.

Ynglepar på holmene i Roskilde Fjord 1985	Øksneholm	Ammeholm	Nordlige Steen	Sydlige Steen	Kølleholmen	Peeberholmen	Hyldeholmen	Gadekærsholmen	Lilleholmen	Langholm	Flængholm	Yderste Holm	Tobaksholmen	Vadderagerholmen	Eskebjerg	Bilalak	Svaløer	Elløer	Hesteholmen	Rindge	Sivholm	Rgholm	Langholm	Hyldeholm	Skovholm	I alt
T.Lappedykker																										
Knopsvane	9				98		2		11	31	27	42	20	14	42		2	42	1	8	1	1	100	13	15	479
Grågås					1							3		1							2				4	11
Edderfugl	3																									3
Gråand	2				1			10*	9	3	1	1			0	1		5		1	1		3		4	41
Gravand	1							1															2			5
Skeand															1											1
Troldand									1		1															7
T.Skallesluger																		3			1	3	1			50
Bliohøne							35	+	+																13	14
Rørhøne																									2	2
Strandskade	9	1	1	b	5	b	1	13	6	6	3	2	2	97	1		5		4			1	5	2	3	167
Vibe	3			e		e		2						57												62
St.Præstekrave	2		1	s		s		5		1				5	1	1	1									17
Rødben	3			ø		ø		6				1	1	54			1							1	2	70
Klyde	8			g		g		5				7		1	99								6			126
Svartbag	1			t		t			1	1				1												4
Sølvmåge	600				8			3		15	12	1		63			125		1				75	5	1	909
Stormmåge	250				325			75	115	100	10	20	5	540	13		25		125			3	60	100	21	1787
Hættemåge	620				2500			60	90	60	1300	240	1	770			90		5500			1	1600	2125	15047	
Fjordterne	25				11		1	70	16		60	5		60					24		31	32	47	19	401**	
Havterne	35	2						20	3			2		37	7		22		9		35	9	12		193	
Dværghøne														20												20
Løkat																										+
Mosegris	+				+																					+
Kreaturer	40							15*	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++					++			+	+++		+

*) Opdræt af Grænder og Tanges.

***) Inclusive 60 omlægninger på Hyldeholm/Langholm og Yderste Holm/Lilleø.

Ynglepar på Strandene i Roskilde Fjord 1985	J		G		S		L		O		R		I
	H	J	G	S	L	R	O	R	B	B	R	R	
Område	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
Knopsvane					1								1
Grågås					4								4
Gravand				3		2				1		1	10
Gråand		1								2			1
Atlingand			1						6	10			20
T.Skallesluger		3	1		1	1	2	7	8	2		1	27
Strandskade		3	1	1	1	1	9	7	7	7		6	69
Vibe	10	3	5	11	2	1	9	7	7		1	2	21
St.Præstekrave		3	2		1	1		1	7		1	1	3
Dobbeltbekkasin							1			1		2	69
Rødben	12	6	5	10	5		3	9	12	5		1	3
Alm. Ryle									1			1	2
Klyde									2				1
Stormmåge		1						1				1	3
Fjordterne		1											2
Havterne		2											2
Engpiber	41	15	13	15	2	9	1	10	13	19	4	2	146
Gul Vipstjert		2		4		2	1	2	6	1	8	7	35

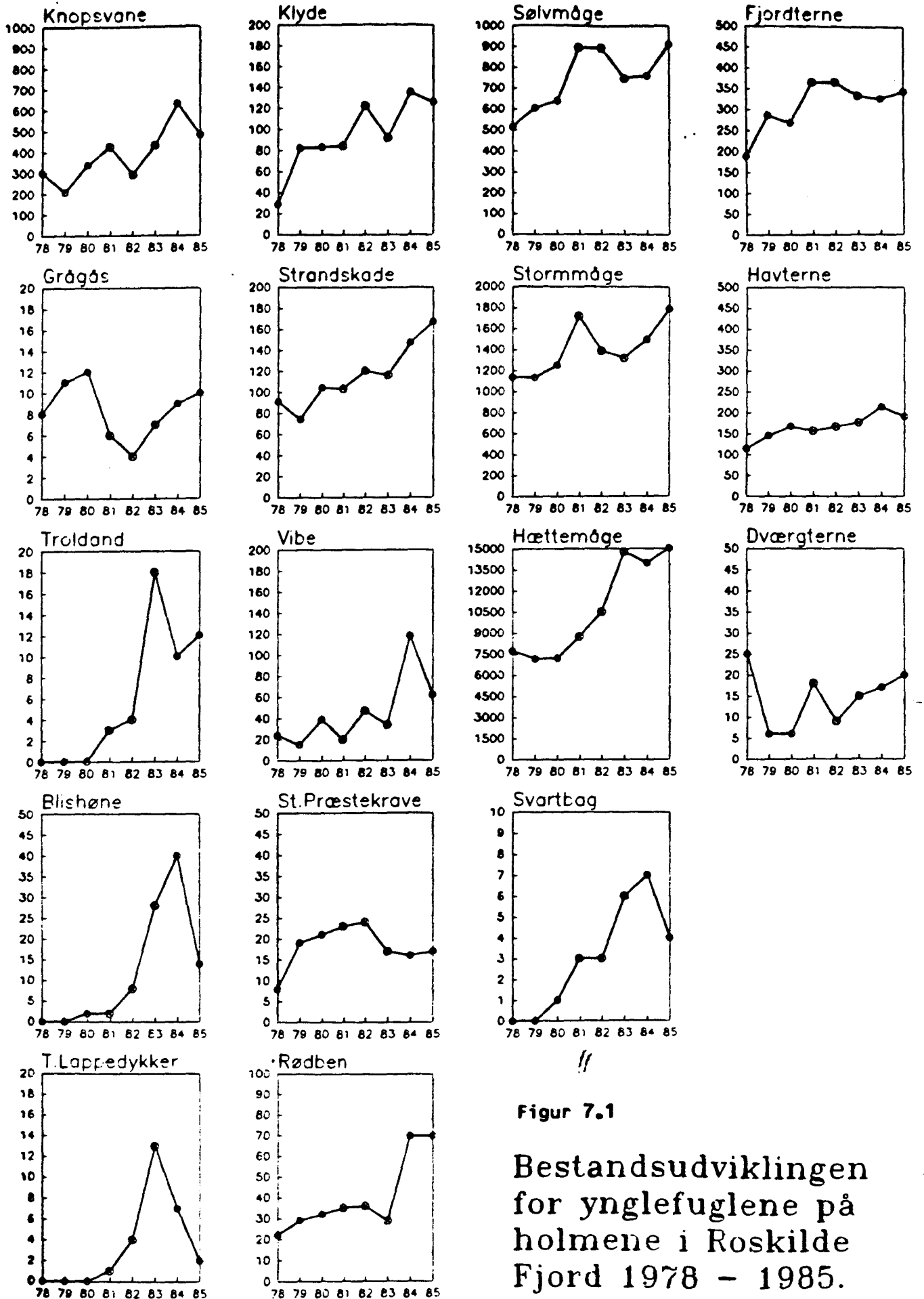
Tabel 7.2: Ynglebestande på strandene omkring Roskilde Fjord i 1985.

Ynglepar i Roskilde Fjord 1978-1985.

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
T.Lappedykker	0	0	0	1	4	13	7	2
Knopsvane	300	207	338	425	292	431	631	479
Grågås	8	11	12	6	4	7	9	10
Edderfugl	0	0	0	0	0	1	1	3
Gråand	8	15	13	9	22	26	37	41
Gravand	9	10	10	4	6	14	9	5
Skeand	0	0	0	0	0	0	0	1
Troldand	0	0	0	3	4	18	10	12
T.Skallesluger	61	62	16	+	39	42	55	45
Blishøne	0	0	2	2	8	28	40	14
Rørhøne	0	0	1	1	0	1	5	2
Strandskade	91	74	104	103	120	116	147	167
Vibe	24	15	39	20	47	34	118	62
St.Præstekrave	8	19	21	23	24	17	16	17
Rødben	22	29	32	35	36	29	70	70
Klyde	29	82	83	84	122	92	135	126
Svartbag	0	0	1	3	3	6	7	4
Sølvmåge	515	602	638	894	894	751	760	909
Stormmåge	1135	1128	1247	1717	1387	1317	1491	1787
Hættemåge	7716	7181	7186	8748	10517	14767	13982	15047
Splitterne	3	3	1	1	1	0	0	0
Fjordterne	189	285	266	363	364	331	324	341
Havterne	114	145	168	157	167	177	215	193
Dvergterne	25	6	6	18	9	15	17	20

Tallene for St. Præstekrave, Klyde, Fjordterne og Havterne i 1978 er antagelig for lave, da vor optællingsteknik ikke var helt i orden det første år af undersøgelsen.

Tabel 7.3: Ynglebestandene på holmene i Roskilde Fjord i perioden 1978 til 1985.

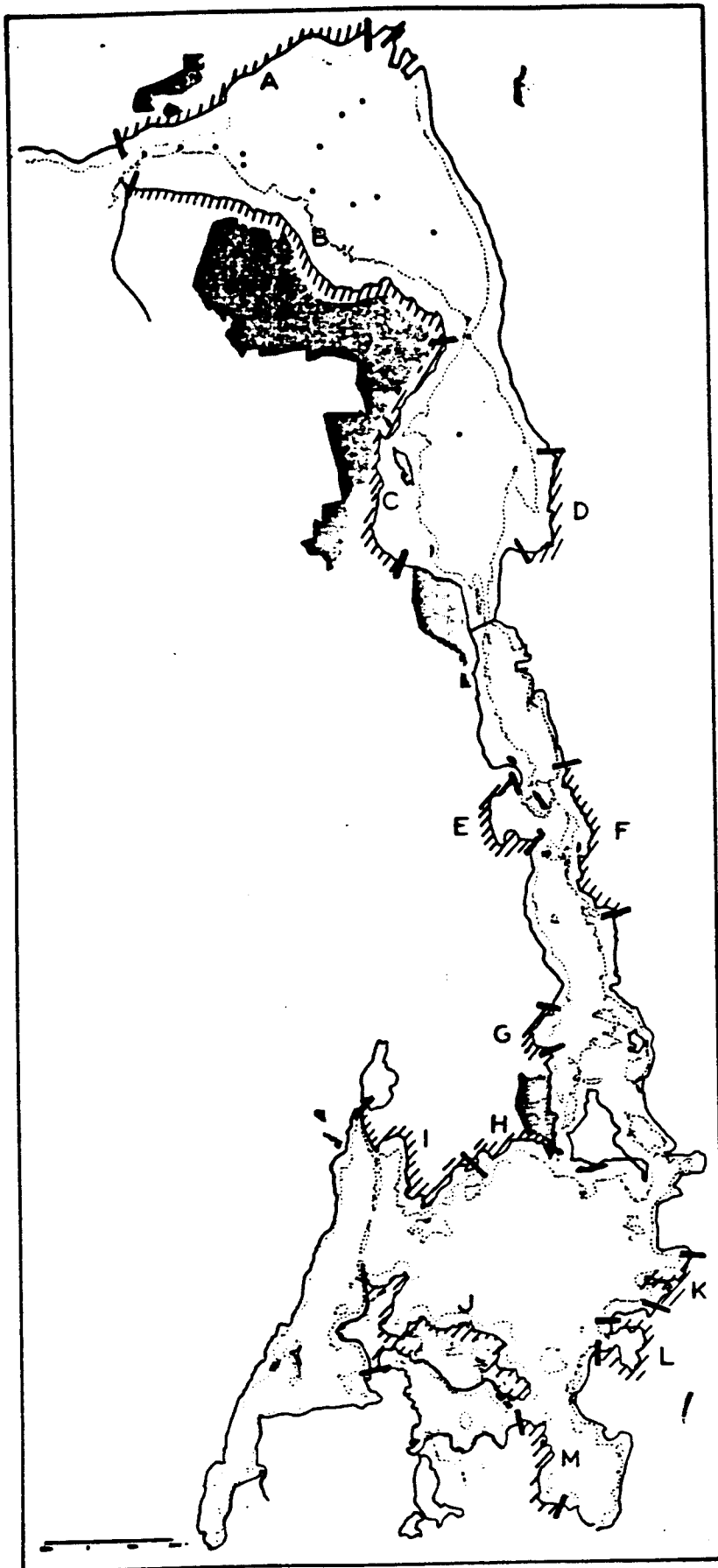

Figur 7.1

Bestandsudviklingen for ynglefuglene på holmene i Roskilde Fjord 1978 - 1985.

- Knopsvane** Den lange vinter med forøget dødelighed og fysisk svækkelse af de overlevende fugle er årsag til nedgangen i bestanden på ca. 25 % i forhold til 1984. At tilbagegangen ikke er større skyldes, at de fleste Knopsvaner alligevel gik i gang med at yngle efter en forsinkelse på ca. 3 uger. Ynglesuccesen var ret lav, og medianvægten ved fangsten i september var 7,7 kg, hvilket er under normalen. På strandene fandtes kun en rede.
- Grågås** Bestanden har reetableret sig efter nedgangen i 1981-82, der muligvis var forårsaget af tørke i vinterkvarteret i Spanien. Grågåsen yngler inden sejladserne for alvor kommer i gang og forstyrres derfor kun lidt. I slutningen af maj sås fire par med unger på strandene i Skuldelev Bugt. Disse kuld er formodentlig udruget på Kølholm, hvor der kun fandtes en rede i slutningen af maj.
- Gravand** Antallet er lavt, men for usikkert til at drage konklusioner ud fra.
- Gråand** Svømmeænderne kan ikke optælles med den valgte optællingsmetode, der baserer sig på redefund. Der er noteret en lille fremgang. Hovedparten yngler på Jyllinge Holme, hvor jagtforeningen foretager fodring og opdræt samt opsætter redeskjul. På strandene noteredes 10 par mod 41 på holmene, men tallene er absolut minimumstal.
- Atlingand** Et par Atlingænder registreredes som mulig ynglefugle på den sydlige del af Jagerspris strandene.
- Skeand** Skeanden har tidligere været set i par, men i år så bestyreren på Eskildsø for første gang et kuld ællinger. Under besøget i maj sås 12 hanner i den nyetablerede flade sø på Eskildsø. Denne lokalitet er yderst attraktiv for Skeænder, og det er sandsynligt, at de vil fortsætte med at yngle i de kommende år.
- Troldand** Bestanden har de sidste to år ligget på en halv snes par.
- Ederfugl** Arten yngler nu med 3 par på Øksneholm, hvortil den indvandrede i 1983.
- Toppet Skallesluger** Bestanden synes ret stabil, bortset fra årene med Rotter på Hyldeholm ved Skudeslev, men igrønt er arten meget vanskelig at optælle, og et rimeligt skøn over fjordens totalbe-

- stand kan ikke gives med den anvendte optællingsmetode.
- Blishøne** Den strenge vinter var meget hård ved Blishønsene, hvis bestand blev reduceret med 65%. Bortset fra et par yngler alle igen i tagrørene på Skovholmene - den mest ferske del af fjorden.
- Rørhøne** Også Rørhønen er gået tilbage som følge af den kolde vinter.
- Strandskade** Strandskaden har været i jævn fremgang i hele undersøgelsesperioden. Fremgangen skyldes muligvis jagtfredningen. På strandene er blot fundet 27 par mod 167 par på øerne.
- Vibe** Den meget kraftige fremgang i 1984, som sandsynligvis skyldtes særlige klimatiske forhold, har ikke holdt sig. Set over hele perioden er der dog tale om en generel fremgang. Hovedparten af Viberne yngler på Eskilsø, hvor de forbedrede vandstandsforhold de sidste par år har haft betydning. På holmene optaltes 62 par mod 69 på strandene.
- Stor Præstekrave** Bestanden har de sidste tre år været noget lavere end i første del af undersøgelsesperioden. Holmenes bestand er kun omkring 15 par, hvoraf de fleste yngler på Eskilsø. På strandene optaltes i år 21 par mod 17 på holmene.
- Dobbeltbekkasin** Denne art, som aldrig er konstateret på holmene, fandtes med tre par på strandene.
- Rødben** Sidste års store bestand har holdt sig i år. Også Rødbenen har sin hovedbestand på Eskilsø. Bestanden på Lilleø har i en årrække været vigende, antagelig på grund af en relativ hård græsning. På strandene optaltes i år 69 par mod 70 par på holmene.
- Almindelig Ryle** Denne art, som aldrig har været konstateret sikkert ynglende på holmene, fandtes med tre par på strandene. //
- Klyde** Der yngler stadig en meget stor bestand på Eskilsø. På Jyllinge Holme er bestanden stabil, men de sidste år er en del af Klyderne flyttet fra Lilleø til de øvrige holme. Bestanden på Langholm og Hyldeholm i Lejre Vig er gået tilbage på grund af en Lekat, som de sidste år har holdt til på Langholm (1984) og Hyldeholm (1985). der fandtes kun to par på

Figur 7.2: De optalte strandene (A-M) i Roskilde Fjord 1985.

- strandengene.
- Svartbag** De foregående års bestandsfremgang er ikke fortsat i år.
- Sølv- og Stormmåge** Begge arter er efter en periode med tilbagegang i år atter i fremgang. Lossepladsen ved Frederiksværk er fourageringsområde for sølvmågerne på Øksneholm, som huser fjordens største koloni på 600 par.
- Hættemåge** Efter en periode med kraftig fremgang har bestanden de sidste tre år ligget fast på et højt niveau. Fordelingen af kolonierne har også ligget nogenlunde fast de sidste tre år.
- Fjordterne** Ynglebestanden har siden 1981 været næsten konstant. Dette års ynglesucces har været meget lav. I slutningen af maj, hvor kolonierne blev etableret, var vandstanden lav, så rederne blev placeret lavt. En storm med kraftigt højvande midt i juni skyllede et stort antal reder væk. Desuden var vejret i klækningsperioden midt i juni meget regnfuldt, så mange unger døde af kulde. Endelig ødelagde en Løkat på Hyldeholm i Lejre Vig hele kolonien. Ganske vist lagde en stor del af ternerne et nyt kuld på Langholms nordspids, men klækningssuccesen i disse sene kuld var ringe. En optælling af forholdet mellem voksne og unge terner 20/7 viste en meget ringe ynglesucces, idet der kun blev talt 3 ungfugle ud af 45 fugle.
- Havterne** De foregående års svage vækst er ikke fortsat i år. Ynglesuccesen var meget lav af samme årsager som for Fjordternen.
- Dværgterne** Hele fjordens bestand er samlet i een koloni på Eskilsø. Den har de sidste år været nogenlunde konstant. Selv om kolonien kun tæller 20 par, er det dog en af landets største, idet arten overalt i Danmark er gået stærkt tilbage. Ynglesuccesen var lige som sidste år god.
- Engpiber** Engpiber fandtes som ynglefugl på alle strandengene. Arten er langt mere fåtallig på holmene i fjorden.
- Gul Vipstjert** Gul Vipstjert fandtes som ynglefugl på næsten alle strandengene. På holmene yngler arten kun på Eskilsø og Øksneholm.
- Løkat** Efter at både Hættemåger, Klyder, Hav- og

Fjordterne havde etableret sig på Hyldeholm i Lejre Vig, dukkede en Lekat op på holmen. Den forjog både Klyder, Hav- og Fjordterne totalt og gjorde et dybt indhug i Hættemågerne. Lekatten har også så godt som udryddet holmens store bestand af Mosegrise.

Ræv

Ved første besøg på Langholm i Lejre Vig i midten af april fandtes en rævegrav med en død hvalp. Ræven er antagelig blevet afskåret fra holmen, da isen gik i begyndelsen af april. Ræven har sammen med sidste års Lekat udryddet Langholms bestand af Mosegrise.

Rotte

Der er ikke konstateret Rotter i 1985.

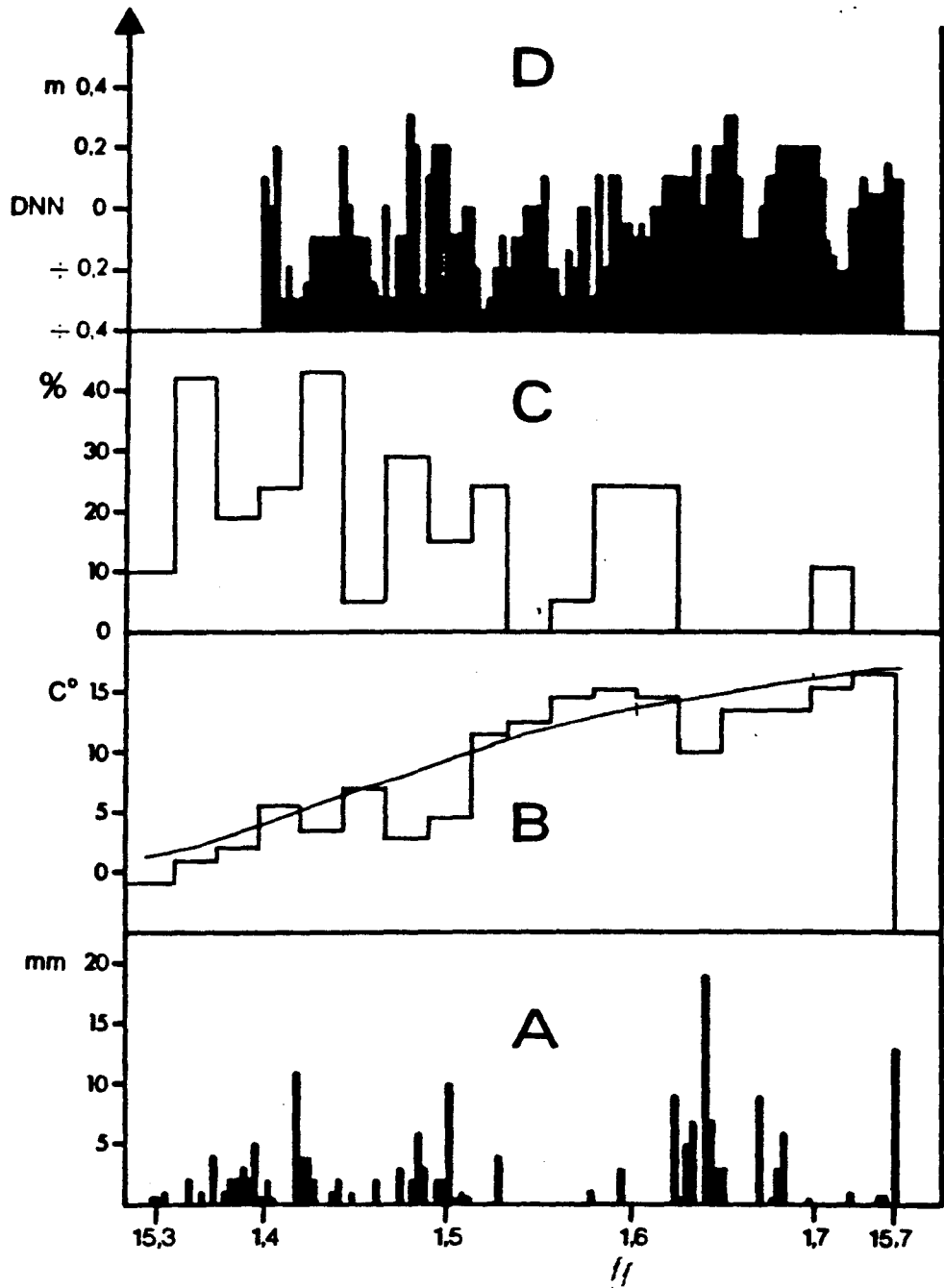
Mosegris

Som omtalt under Lekat og Ræv er Mosegrisene næsten (måske totalt) udryddet på Langholm og Hyldeholm i Lejre Vig. Dette vil antagelig få betydning for Langholms plantesamfund, som er præget af eenårige arter, som har så-bede i opskrabt fra Mosegrisenes gange. En undersøgelse af de botaniske konsekvenser af dette vil være interessant. På de øvrige holme er Mosegrisens status uændret.

7.5 MULIGE ÅRSAGER TIL BESTANDSÆNDRINGER

Vejret

Efteråret var ret mildt, og vinteren satte først ind mellem jul og nytår. I løbet af få dage lagde fjorden til med is. Kulden kulminerede omkring 8.-10. januar med temperaturer omkring -20 grader, og vinteren blev den koldeste siden 1962/63. Da vinteren imidlertid startede ret sent blev islæggets varighed dog væsentligt kortere end i 1962/63 og af samme størrelsesorden som i 1978/79 og 1981/82. Først 2. april gik isen på inderbredningen. Hele april lå temperaturen under det normale og månedsskiftet april/maj blev meget koldt med sne. Den kolde vinter og det kolde forår påvirkede en lang række arter, der gik ned i antal (Knopsvane, Blishøne og Rørhøne), og forsinkede yngletidspunktet for de fleste arter. Maj måned blev dog generelt god med tørt vejr og temperaturer over normalen. De fleste arter fik derfor en god start på yngletiden. Midt i juni ødelagde en nordvestenstorm dog et stort antal reder af Hav- og Fjordterne samt Hættemåger. Sommeren var som helhed meget kølig.

Figur 7.3: Vejr- og vandstandsforhold i Roskilde Fjord 1985. A: Døgn-nedbør i mm B: Gennemsnitstemperatur per uge (histogram) og normaltemperaturen (kurve) C: Procentvis tid med vindstyrker over 4 Beaufort per uge D: Vandstand kl. 08.00 ved Frederikssund.

(Vejrdata er fra Ledreborg Allé umiddelbart syd for Roskilde. Meteorologisk Instituts månedsberetninger)

- Forstyrrelser** På Eskilsø's østkyst fandtes nogle få svane-reder med prikkede æg, men derudover er der ikke konstateret forstyrrelser på holmene. Forstyrrelser fra speedbådssejlad i den snævre del af fjorden ved Skovholmene i Borrevejle Vig er dog stærkt belastende for de arter, som yngler i tagrørene samt fouragerende fugle i området.
- Fredning** Fredningen synes at virke efter hensigten. Landgangsforbudet i fuglenes yngletid respekteres, og den øgede fred på øerne har givetvis været medvirkende til den fremgang, der er sket i ynglefuglenes bestand i de senere år.
- Pleje** På Eskilsø er udpumpningen af vand fra øens centrale, lave del standset. Der er herved gendannet en lavvandet sø og eng midt på øen. Denne har straks tiltrukket mange vade- og andefugle. For eksempel sås i maj 12 Skeandehanner, og senere blev fjordens eneste kuld Skeandezillinger set her. Den vildt-ager, som er etableret rundt om området, synes dog i højere grad at have jagtlige formål end at tilgodese områdets naturlige fuglebestand.

7.6 SOMMERTÆLLING AF FÆLDENDE KNOPSVANER

- Stabil bestand på 2.200** De ikke ynglende Knopsvaner foretager svingfjersfældningen i fjorden. Sidst i juli optaltes den fældende bestand til 600 ved Jyllinge Holme, 400 syd for Eskilsø, 1100 ved Ægholm og 175 ved Kølholm. Det giver ialt 2175, hvilket stort set er uændret siden 1974.

7.7 EFTERÅRSTÆLLING 13.-14. OKTOBER 1984

- Tælleområde** Tællingen omfattede hele Roskilde Fjord til Kulhuse-Sølager samt Selsø og Store Kattinge Sø. Der optaltes samtlige arter, hvis levested er knyttet til vandområder.
- Vejret** Vejret var begge dage klart, men den anden dag var det blæsende. Da hovedparten af optællingen fandt sted første dag, må tællingen som helhed anses for meget sikker.

Totaltal for hele fjorden 13-14/10-1984

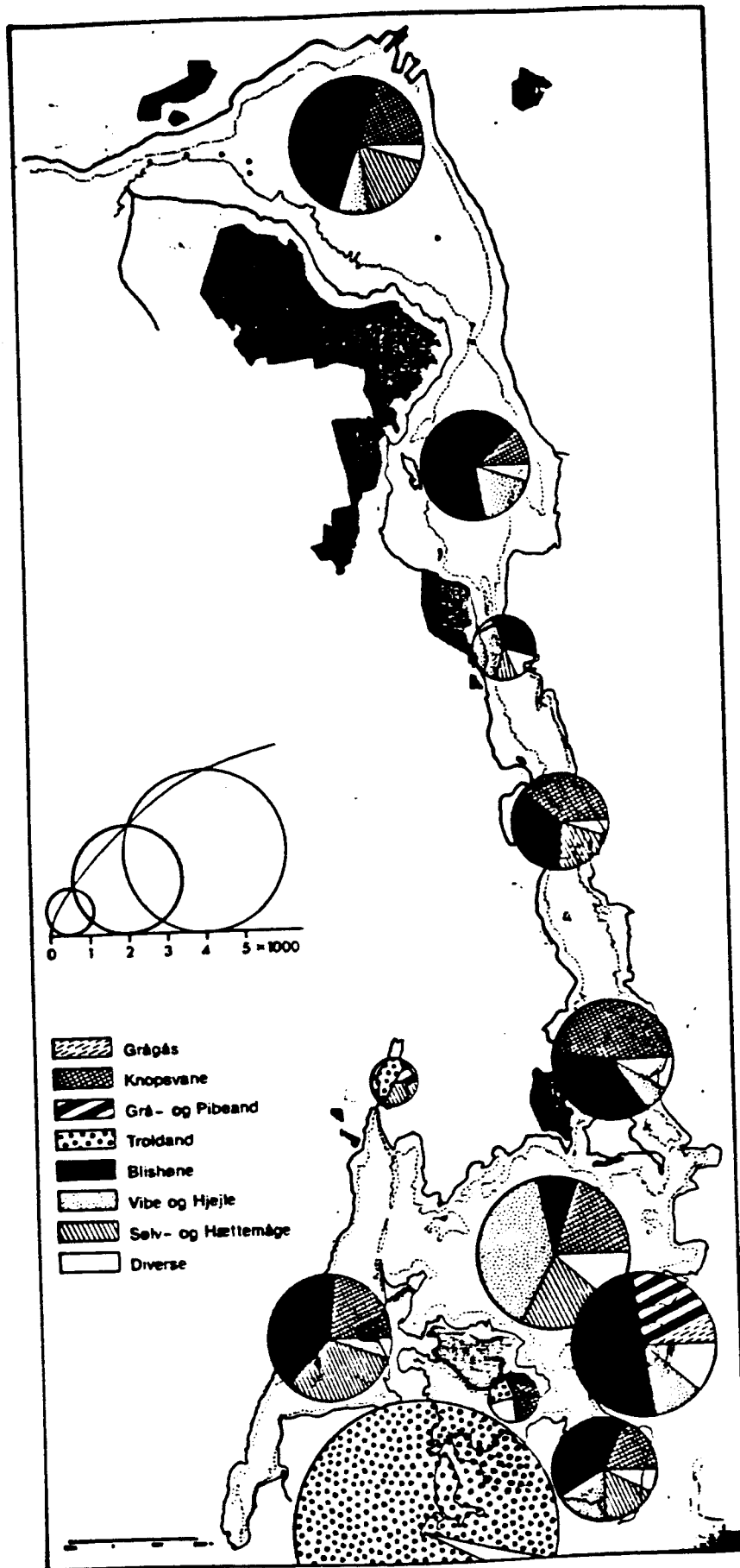
Lille Lappedykker.....	5
Toppet Lappedykker.....	198
Skarv.....	26
Fiskehejre.....	189
Knopsvane.....	4.649
Sangsvane.....	9
Grågås.....	240
Gravand.....	6
Gråand.....	471
Krikand.....	59
Pibeand.....	374
Knarand.....	3
Atlingand.....	3
Taffeland.....	133
Troldand.....	11.806
Bjergand.....	21
Edderfugl.....	20
Hvinand.....	192
Dykand sp.....	28
Lille Skallesluger.....	1
Toppet Skallesluger.....	29
Blishøne.....	8.382
Hjejle.....	518
Stor Regnspove.....	3
Vibe.....	4.966
Alm. Ryle.....	126
Dobbeltbekasin.....	16
Rødben.....	61
Hvidklire.....	4
Svartbag.....	20
Sølvmåge.....	473
Stormmåge.....	19
Hættemåge.....	3.242
I alt.....	36.272

Tabel 7.4: Resultatet af optællingen i Roskilde Fjord 13. - 14. oktober 1984.

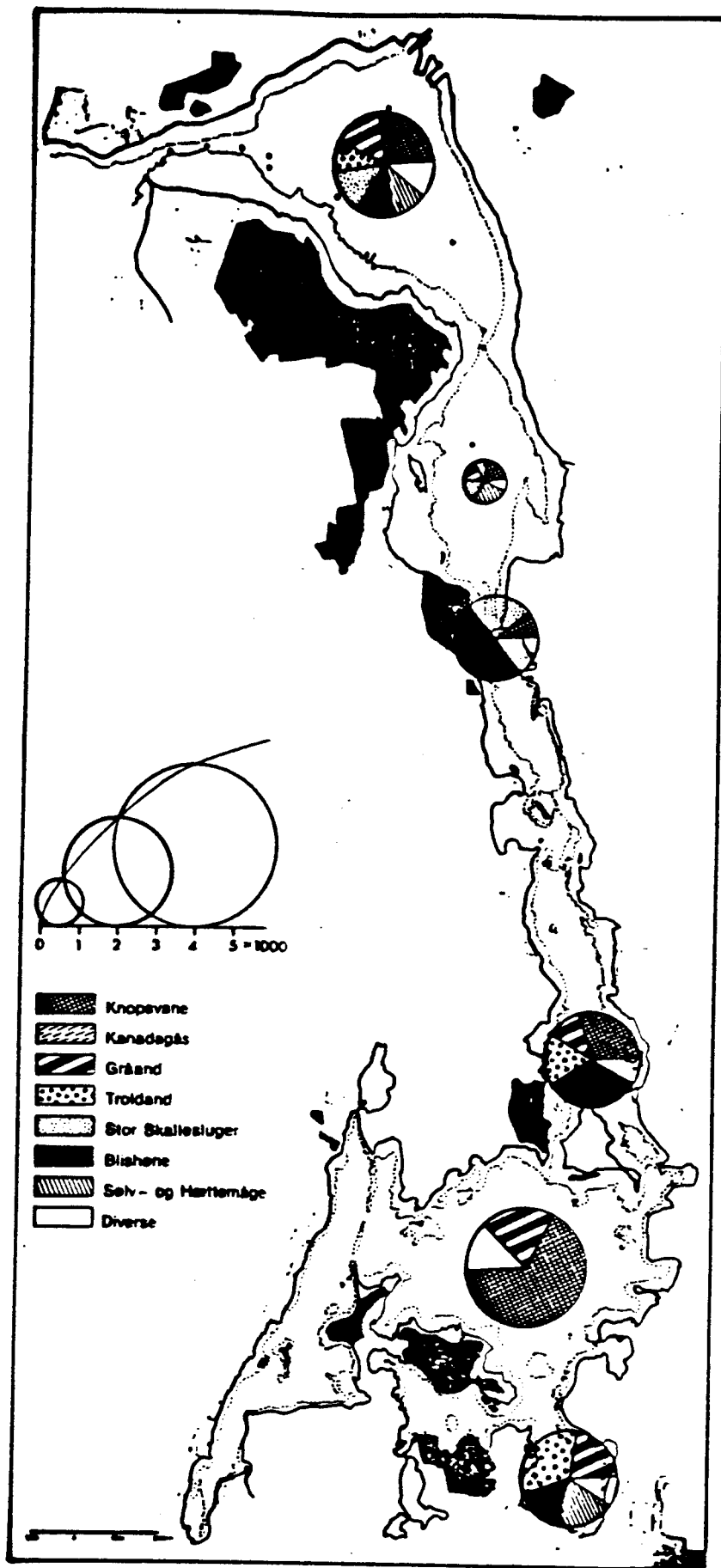
Totaltal for hele fjorden 12/1-1985

Lille Lappedykker.....	15
Fiskehejre.....	6
Knopsvane.....	1.845
Sangsvane.....	121
Kanadagås.....	31
Gravand.....	1
Krikand.....	2
Gråand.....	1474
Spidsand.....	1
Troldand.....	1.127
Bjergand.....	3
Taffeland.....	43
Hvinand.....	80
Lille Skallesluger.....	3
Toppet Skallesluger.....	20
Stor Skallesluger.....	651
Rørhøne.....	1
Blishøne.....	1.750
Rødben.....	1
Hættemåge.....	326
Stormmåge.....	96
Sølvmåge.....	524
Svartbag.....	18
Svane sp.....	1.095
Sædgås.....	12
Havørn.....	2
I alt.....	9.248

Tabel 7.5: Resultatet af optællingen i Roskilde Fjord d. 12. januar 1986.

Figur 7.4: Optælling af vandfugle i Roskilde Fjord oktober 1984.

Figur 7.5: Optælling af vandfugle i Roskilde Fjord januar 1985

Resultater

I tabel 7.4 er vist totaltallene for fjorden, og i diagrammerne figur 7.4 er arternes fordeling i fjordens afsnit illustreret. Der optaltes lidt over 36.000 vandfugle i fjorden. Internationalt vigtige forekomster registreredes af Knopsvane og Troldand. Blis-høne forekommer overalt i fjorden på denne årstid, hvor de fouragerer på Rlegræs, Søsalat, Havgræs mv. på samme måde som Knopsvane. Den meget betydelige forekomst af Troldænder på Store Kattinge Sø benytter kun søen som dag-rasteplads. Fourageringstrækket finder sted om natten, og radarundersøgelser har vist, at fuglene udnytter hele fjorden syd for Frederikssund til fødesøgning i nattetimerne. Det kan undre, at den ellers overalt i de danske farvande ekspanderende Skarv forekommer i så ringe antal. Der er en betydelig forekomst af Skarv i Arresø, men Roskilde Fjord udnyttes ikke. Det må formentlig betyde, at fødebetingelserne ikke er gode. Det vides, blandt andet fra fødeundersøgelser i Horsens Fjord, at Ising, Rlekvabbe og Ulk er de vigtigste byttedyr for Skarven. Af disse er kun Rlekvabben almindelig i hele fjorden og Ulk kun i den nordligste del.

7.8 VINTERTÆLLINGEN 12. JANUAR 1985

Tælleområde	Tællingen omfattede hele Roskilde Fjord til Kulhuse-Sølager samt Selsø og Store Kattinge Sø. Der optaltes samtlige arter, hvis levevis er tilknyttet til vandområder.
Vejret	Vejret var stille og klart, og observationsbetingelserne var gode.
Isforhold	I ugerne op til tællingen var der hård frost, og fjorden var derfor islagt med undtagelse af våger ved strømsteder og spildevandsudløb. Flere af optællingsområderne var fuldstændigt isdækkede og derfor uden fugle.
Resultaterne	I tabel 7.5 er angivet ^{//} totaltal for hele fjorden, og i diagrammerne figur 7.5 er arts-sammensætningen for fjordens afsnit vist, idet cirkeludsnittenes arealer er proportionale med antallet af fugle i det pågældende fjord-afsnit. Arter som udgør mindre end 6 % af et områdes bestand er slået sammen under diverse. Der er kun vist diagrammer for områder, der husede over 2 % af fjordens samlede

bestand. Det udbredte isdække havde stor indflydelse på fuglenes forekomst. For en dels vedkommende var isdækket så udbredt, at arterne helt havde forladt fjorden. Det gælder for eksempel Troldeanderne, men også mange svaner. Fra Kulhuse blev det observeret at mange svaner befandt sig på Lynæs Sand - et område, der normalt ikke huser svaner. Optællingen giver således ikke et billede af vandfuglenes bestande og fordeling i normale vintre - ej heller i normale isvintre, men et billede af situationen ved en ekstrem is-situation, der kun forekommer med mange års mellemrum.

7.9 KONKLUSION

Ynglefugle

Der er ikke sket nogen drastiske ændringer i fjordens ynglebestand. Tilbagegangen for visse arter kan tilskrives den strenge vinter. Strandengstællinger langs fjordens kyster er gennemført for første gang i 1985. Den viser, at der yngler pæne bestande af Rødben, Vibe og Stor Præstekrave. To arter, Almindelig Ryle og Dobbeltbekkasin, som ikke yngler på holmene, blev fundet ynglende tre steder på strandengene.

Rastende fugle

De hidtidige optællinger i oktober og januar/februar viser, at fjorden huser internationalt vigtige forekomster af en række arter (Knopsvane, Sangsvane, Grågåse, Troldeand, Hvinand, Stor Skallesluger og Blishøne). Disse tællinger understreger områdets betydning som EF-fuglelokalitet. I den sammenhæng skal der peges på, at den afgrænsning af området, der er foretaget i Fredningsstyrelsens foreløbige udpegning, ikke helt medtager alle vigtige områder. Den nordlige afgrænsning er ikke sammenfaldende med fugleforekomsterne, idet de sidste års optællinger har vist vigtige forekomster i vinterhalvåret af blandt andet Hvinand og Stor Skallesluger i hele Frederiksværk Bredning og Kulhuse Rende. Det må derfor anbefales, at man ved den endelige udpegning af EF-fuglebeskyttelsesområderne udstrækker området til at omfatte hele Roskilde Fjord til linien Kulhuse-Søluger. I konsekvens heraf må Roskilde Fjord afgrænses på samme måde i Fredningsstyrelsens udpegning af "nationale biologiske interesseområder", ligesom det på baggrund af fjordens interna-

tionale og nationale betydning ville være logisk at udpege hele Roskilde Fjord som et "kerneområde for plante- og dyreliv" i regionplanen.

